

Työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskeva lainsäädäntö

- 1. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa tarkasti uudistuksen vaikutuksia työllisyyden kehittymiseen, palvelun onnistumiseen ja kuntakokeilujen edistymiseen sekä resurssien riittävyyteen ja niiden kohdentamisen onnistumiseen kiinnittäen erityisesti huomiota yksityiskohtaisen sääntelyn toimivuuteen sekä antaa työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle edellä mainituista seikoista selvityksen vuoden 2023 loppuun mennessä. Eduskunta edellyttää, että tarvittaessa hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lainsäädännön tarkistamiseksi.*

Lausuman edellyttämä selvitys on toimitettu työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle joulukuussa 2023. Työ- ja elinkeinoministeriö on jatkanut uuden asiakaspalvelumallin toimeenpanon tilastoseurantaa. Seurannan perusteella asiakaspalvelumallin toimeenpanossa on ollut edellisten vuosien tapaan haasteita, mikä on näkynyt muun muassa alkuhaastattelun järjestämisestä annetun määräajan toteutumisen venymisenä yli laissa määritellyn määräajan, asiakkaille tehtyjen ajantasaisten palvelusuunnitelmien melko alhaisena tasona sekä täydentävien työnhakukeskustelujen merkittävästi lain edellyttämää tasoa alhaisempana toteutuksena. Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan palvelumallin toimeenpanon jääminen selvästi lain edellytyksistä johtuu ainakin osittain ministeriön vuonna 2025 valmistuneessa selvityksessä havaitusta henkilöstövajeesta työvoimapalveluiden asiakaspalvelussa. Hallituksen esityksessä HE 108/2025 vp havaittu resurssivaje kompensoitiin työvoimaviranomaisille täysmääräisesti esityksen taloudellisten vaikutusten yhteydessä.

Työ- ja elinkeinoministeriö käynnisti vuonna 2025 vaikuttavuustutkimuksen, jossa tarkastellaan asiakaspalvelumalliin sisältyvän tiiviimmän asiakastapaamisten järjestämisen sekä työnhakuvelvollisuuden asettamisen vaikutuksia työllisyyteen. Valmiit tutkimustulokset ovat suunnitelman mukaan käytettävissä syyskuussa 2026.

Työ- ja elinkeinoministeriö on uudistanut työnhakijan palveluprosessia pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaisesti, ja ministeriö antoi syyskuussa 2025 eduskunnalle hallituksen esityksen työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 108/2025 vp). Esityksen mukaisesti palveluprosessia uudistettiin monelta osin. Keskeisin muutos oli työvoimaviranomaisille lisätty harkintavalta täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämiseen. Lisäksi tehtiin myös muita muutoksia, esimerkiksi työnhakuvelvollisuuden asettamiseen ja työttömyysturvan seuraamusjärjestelmään liittyvää lainsäädäntöä yksinkertaistettiin. Esitys hyväksyttiin loppuvuodesta 2025.

Työ- ja elinkeinoministeriö esittää näkemyksensä, että lausuma voitaisiin poistaa. Eduskunnan edellyttämä selvitys on toimitettu työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle ja palveluprosessia on uudistettu merkittävilta osin, minkä yhteydessä eduskunta antoi kyseisten muutosten seurantaan koskevan uuden lausuman. Lisäksi vuoden 2022 palvelumalliuudistuksen työllisyysvaikutuksia käsittelevä tutkimus on käynnistetty, ja tulokset ovat käytettävissä syksyllä 2026.

Toni Ruokonen, erityisasiantuntija, työ- ja elinkeinoministeriö

2. *Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin työvoimapalveluita ja työttömyysturvaa koskevan sääntelyn ymmärrettävyyden ja ennakoitavuuden parantamiseksi sekä antaa asiassa selvityksen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2023 loppuun mennessä.*

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti lausuman johdosta professori Kaarlo Tuorin selvityshenkilöksi, jonka tuli arvioida lainsäädännön kehittämistarpeita. Selvityshenkilön laatima selvitys valmistui syksyllä 2023 ja toimitettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle 19.12.2023. Selvityshenkilö esitti selvityksessä arvion lainsäädännöstä sekä useita kehittämisehdotuksia. Arviointi kohdistui lainsäädännön selkeyteen, ymmärrettävyyteen ja ennakoitavuuteen.

Lainsäädännön lakitekniistä kehittämistä koskevia ehdotuksia otettiin huomioon hallituksen esityksessä eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 108/2025 vp). Esitys hyväksyttiin loppuvuodesta 2025 ja muutokset ovat tulleet voimaan alkuvuonna 2026. Muutosten valmistelussa huomioitiin selvityshenkilön selvityksen johtopäätöksiä ja suosituksia. Valmistelussa pyrittiin erityisesti välttämään uusien hankalana pidettävien säädösrakenteiden luomista.

Selvityshenkilö korosti myös sekä toimeenpanosta vastaaville viranomaisille että työnhakijoille annettavan ohjeistuksen merkitystä. KEHA-keskus on tuottanut erilaista tukimateriaalia vuoden 2025 alussa työnsä aloittaneille uusille työvoimaviranomaisille. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö on päivittänyt KEHA-keskukselle antamaansa työttömyysturvaa koskevaa soveltamisohjetta lainsäädäntömuutosten yhteydessä. Työnhakijoille suunnattu, KEHA-keskuksen tuottama valtakunnallinen informaatio puolestaan on koottu Työmarkkinatori-verkkosivuille.

Työ- ja elinkeinoministeriö esittää näkemyksensä, että lausuma voitaisiin poistaa. Eduskunnan edellyttämä selvitys on toimitettu työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle. Lisäksi lainsäädännön selkeyttä on kehitetty loppuvuodesta 2025 hyväksytyn hallituksen esityksen (HE 108/2025 vp) yhteydessä ja tullaan jatkossakin kehittämään muiden lainsäädäntömuutosten yhteydessä.

Timo Meling, hallitusneuvos, työ- ja elinkeinoministeriö

Toni Ruokonen, erityisasiantuntija, työ- ja elinkeinoministeriö

Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestäminen

- 1. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa TE-uudistusta ja raportoi työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2026 mennessä heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden lähipalveluiden toteutumisesta.*

Työvoimapolitit siirtyivät vuoden 2025 alussa kuntien järjestämisvastuulle. ELY-keskukset ja vuodesta 2026 lähtien elinvoimakeskukset ovat järjestäneet kahdet yhteistyö- ja seurantakeskustelut. Syksyllä 2025 järjestetyissä keskusteluissa käytiin läpi alueellisen toimeenpanon tilannekuvaa siirron jälkeen. Kevään 2026 keskustelujen painopiste oli tarkastella Valtioneuvoston asettamien työllisyyden edistämisen valtakunnallisten tavoitteiden alueellista toteumaa. Sekä syksyn 2025 että kevään 2026 keskusteluissa sivuttiin myös lähipalvelujen järjestämistä ja työllisyysalueiden sisäistä palveluverkkoa. Keskustelujen perusteella ei voida tehdä vielä johtopäätöksiä, mutta alustavien havaintojen perusteella työnhakijoiden lähipalvelupisteet näyttävät lisääntyneen merkittävästi aiemmasta. Lähipalvelujen järjestämistä on syytä selvittää tarkemmin vielä vuoden 2026 aikana työllisyysalueille suunnatulla erilliskyselyllä sekä tilastollisella tarkastelulla.

Työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetussa laissa (381/2023) säädetään 1) työvoimaviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan yhteistoimintamallista (ns. TYM-verkosto) sekä 2) nuorten monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomaisen on järjestettävä toimintaedellytykset. Loppuvuodesta 2025 kerättyjen tietojen mukaan TYM-verkostoja on 35 ja näillä palvelupisteitä noin 70. Nuorten monialaisen tuen yhteispalvelun matalan kynnyksen palvelupisteitä (pääasiassa Ohjaamoja) on 89 ja toimintaa järjestetään lähes kaikkien työvoimaviranomaisten alueilla. Toiminnan järjestämisen kartoittaminen on parhaillaan käynnissä KEHA-keskuksen toimesta. Lähipalveluverkostojen määrää tarkennetaan TYM-lain toimeenpanon seurannan osalta vuonna 2026.

Työ- ja elinkeinoministeriö esittää näkemyksensä, että lausuma on tarkoituksenmukaista pitää voimassa, kunnes lausuman edellyttämä selvitys on toimitettu työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle. Selvitys toteutetaan syksyllä 2026 ja toimitetaan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2026 loppuun mennessä.

Lari Anttonen, neuvotteleva virkamies, työ- ja elinkeinoministeri

- 2. Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää osana julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen uudelleen järjestämisen toimeenpanoa toimenpiteet, joilla mahdollistetaan henkilöstöpalveluyrityksille osaajien etsiminen ja työmahdollisuuksien tarjoaminen julkisten työvoimapalvelujen työttömille työnhakijoille.*

Tasavallan presidentti vahvisti joulukuussa 2025 esityksen työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi. Osana vahvistettua lainsäädäntöä on työnhakuprofiilien laadinta sekä työnantajien ja työnvälitysyrietysten oikeus tarkastella niitä. Näiden muutosten osalta laki tulee voimaan 1.9.2026, jolloin tarvittavat tietojärjestelmämuutokset on saatu valmiiksi. Työnhakuprofiileja voivat hakea ja tarkastella palvelualustalle kirjautuneet työnantajat ja yksityiset työnvälitysyrietykset. Työnantajat ja yksityiset työnvälitysyrietykset saavat käsitellä työnhakuprofiilien tietoja vain rekrytointi- tai työnvälitystarkoituksessa.

Kirjautuminen palvelualustalle edellyttää käyttäjän tunnistamista ja alustan käyttöehtojen hyväksymistä. Palvelua käyttävän työnantajan ja yksityisen työnvälitysyrietyksen tunnistamisesta säädetään digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain 6 pykälässä.

Työnhakuprofiileja voi hakea vain yksittäishakuina siten, että hakuperusteena on käytettävä vähintään ammattinimikettä, osaamista tai työskentelyaluetta.

Työ- ja elinkeinoministeriö esittää näkemyksensä, että lausuma voitaisiin poistaa. Vahvistetussa lainsäädännössä eduskunnan edellyttämät toimet on täytetty.

Lari Anttonen, neuvotteleva virkamies, työ- ja elinkeinoministeri

Työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskeva lainsäädäntö

Eduskunta edellyttää, että selvitys tämän lakiesityksen sekä yleistukea (HE 112/2025 vp), kuntouttavaa työtoimintaa (HE 109/2025 vp) sekä toimeentulotukea ja kuntouttavaa työtoimintaa (HE 116/2025 vp) koskevien lakiesitysten yhteisvaikutuksista työttömille sekä palveluprosessin toimivuudesta tehdään nopeasti. Selvitys tulee antaa työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2027 loppuun mennessä.

Työ- ja elinkeinoministeriö toimittaa lausumassa edellytetyn selvityksen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2027 loppuun mennessä. Selvityksen laatimisessa tehdään tiivistä yhteistyötä sosiaali- ja terveystieteiden kanssa.

Lausumassa edellytetyssä selvityksessä on palveluprosessin osalta keskeistä tarkastella harkintavallan lisäämisen vaikutuksia täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämisen määrään sekä siihen, mille asiakasryhmille niiden järjestäminen painottuu. Lisäksi tarkastelussa tullaan keskittymään työnhakuvelvollisuuteen, työnhakijoille haettaviksi osoitettuihin työpaikkoihin, työnhakuprofiileihin sekä työttömyysturvan seuraamusjärjestelmään tehtyjen muutosten vaikutuksiin. Lisäksi analysoidaan yleistuen yhteydessä työnhakijan palveluprosessiin tehtyjen muutosten vaikutuksia, etenkin yleistuessa säädetyn työttömän työnhakijan aktivointijakson toimeenpanoon.

Työ- ja elinkeinoministeriö on vuonna 2026 seurannut lakimuutoksen (HE 108/2025 vp) vaikutuksia täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämiseen ja työnhakuvelvollisuuden asettamiseen. Täydentävien työnhakukeskustelujen määrä tammi-toukokuussa 2026 on ollut kolmanneksen suurempi kuin vuonna 2025 vastaavaan aikaan. Vertailua haastaa työvoimapalvelu-uudistuksen ajoittuminen vuoden 2025 alkuun. Täydentävät työnhakukeskustelut ovat seurannan perusteella kohdentuneet suhteellisesti aiempaa enemmän matalasti koulutetuille sekä vieraskielisille asiakkaille. Tämän voidaan nähdä olevan linjassa lakimuutoksen tavoitteiden kanssa, sillä lakimuutoksella tavoiteltiin täydentävien työnhakukeskustelujen kohdentamista asiakkaiden palvelutarpeen mukaan. Työnhakuvelvollisuuden keskimääräinen taso on noussut vuoden 2026 alusta alkaen selvästi, vaikka kevään aikana siinä onkin nähty pientä laskua. Työnhakuvelvoitteen keskimääräinen taso on noussut etenkin osa-aikaisessa työssä olevien kohdalla. Myös työnhakuvelvoitteen asettamisessa havaitun muutoksen voidaan nähdä olevan vuoden 2026 alusta voimaan tulleen lakimuutoksen tavoitteiden mukainen kehityskulku.

Työ- ja elinkeinoministeriö huomauttaa tässä yhteydessä, että yleistuen aktivointijakson mukaisen palveluprosessin toimeenpano käynnistyy 25 vuotta täyttäneiden osalta vasta syksyllä 2027, eikä siitä näin ollen ole saatavissa tilastotietoa selvityksen laatimisaikataulujen puitteissa. Sen sijaan alle 25-vuotiaiden osalta yleistuen aktivointijakson toimeenpanosta on kertynyt tilastotietoa selvityksen aikataulujen puitteissa noin puolen vuoden ajalta, mikä mahdollistaa alustavien johtopäätösten tekemisen. Selvityksessä tarkastellaan myös työnhakija-asiakkaiden tarvitsemien sosiaali- ja terveystieteiden saatavuutta sekä laajemmin esitysten yhteisvaikutuksia työttömille.

Työ- ja elinkeinoministeriö esittää näkemyksensä, että lausuma on ajankohtaisuutensa vuoksi tarkoituksenmukaista pitää voimassa.

Toni Ruokonen, erityisasiantuntija, työ- ja elinkeinoministeriö